

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI BOLALARNI MAKTAB TA'LIMIGA TAYYORLASH

Jo'rayeva Xolida

Hafizova Kumushbib

Rajabova Muqadsas

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

4-bosqich (sirtqi) talabasi

Annotatsiya: *Maktabgacha ta'lim tashkiloti mahalla hamkorligida MTTga qamrab olinmagan bolalarni aniqlab ularni qisqa muddatli guruhlariga jalb etish, Besh nomdagi hamda Yetti nomdagi kitobni bolalarni maktab ta'limiga sifatli tayyorlash maqsadida oilalarga tarqatish va ta'lim tarbiya jarayonini oilalarda ota-ona ishtirokida tashkil etilishini nazorat qilish soha rivojining takomillashuviga olib keladi.*

Kalit so'zlar: *maktab, oila, MTT, mahalla, bolalar, pedagog-tarbiyachi, kitob, ota-onalar.*

Abstrakt: *Maktabgacha ta'lim tashkiloti mahalla bilan hamkorlikda MTTda qamrab olinmagan bolalarni aniqlash va ularni qisqa muddatli guruhlariga jalb etish, bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash maqsadida oilalarga "Besh va yetti" kitobini tarqatish va ta'lim-tarbiya ishlarini tashkil etilishini nazorat qilish; ota-onalar bilan bo'lgan jarayon sanoat rivojlanishining yaxshilanishiga olib keladi.*

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev "Zamonaviy maktabgacha ta'lim sog'lom va barkamol avlodni voyaga yetkazishda muhim o'rin tutadi" deya ta'kidlaydi. Hozirgi kunda O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim vazirligi tasarrufidagi maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni sifatli maktab ta'limiga tayyorlashga alohida e'tibor qaratilmoqda. Buning isboti o'laroq 2018-yilda maktabgacha ta'lim sohasida bolalar qamrovi 34,4% ni tashkil etgan bo'lsa, bu ko'rsatgich 2019-yil yarim yilligi yakunida 40,5% ni tashkil etdi. Bu albatta davlat rahbarining maktabgacha ta'lim sohasida chiqarayotgan qarorlari va e'tiborlari natijasidir. Shu o'rinda haqli bir savol tug'iladi. Qanday qilib ta'lim jarayonini mushkullikdan quvonchli jarayonga aylantirsa bo'ladi? Shuni aytib o'tish joizki, sifatli ta'lim birinchi navbatda ta'lim beruvchi tarbiyachi, pedagogning kasbiy mahoratiga bog'liqdir. Albatta mashg'ulotlar tarkibiga yangiliklarni kiritish, ilg'or ish uslublari va metodlarni qo'llash ta'lim sifatini oshirishga olib keladi. Bu esa o'z o'rnida pedagogdan kasbiy mahorat talab etadi. Barchamizga ma'lumki, bola uchun birinchi va eng mukammal tarbiyachi bu ota-onadir. Shunday ekan, oila bilan hamkorlik masalalari, ayniqsa bola tarbiyasida otalar o'rne muhimligiga alohida e'tibor qaratish lozim.

Mustaqillik yillarida mamlakatda ta'lim muassasalari faoliyatini me'yorlantiruvchi "Ta'lim to'g'risidagi qonun", "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" qabul qilindi. Ta'lim sohasida, jumladan uning birinchi pog'onasi sanalmish maktabgacha ta'lim sohasida ham

katta o'zgarishlar yuzaga keldi. Bola tarbiyasida oilaning o'rne beqiyos. Oila bolaga qattiq ta'sir ko'rsatadi, uni atrofdagi hayotga moslaydi. Jamiyatda esa tarbiya faqat ota-onaning shaxsiy ishigina bo'lib qolmasdan, balki ularning ijtimoiy burchi hamdir. Ota-onalarni tashkiliy ishlarga jalb etish masalan, yumshoq o'yinchoq tayyorlash, suv va qum bilan o'ynashi uchun o'yinchoqlar yasash, maydonchalarni ko'kalamzorlashtirish uchun jihozlar tayyorlash muhim tadbirlardir. Bunday tanlovlar tarbiyachining yillik ish rejasida o'z aksini topgan bo'lishi kerak. Tanlov shartlarini umumiy ota-onalar yig'ilishlarida muhokama qilish va ma'qullab olish kerak. Faol ishtirokchi ota-onalarga tashakkurnoma e'lon qilish, bu borada buvi-yu, bobolarning ham maslahatlariga quloq tutmoq lozim. Maktabgacha ta'lim tashkilotining oila bilan ishlash tizimida aniq maqsad mazmun bo'lishi kerak. Ota-onalar bilan hamkorlik borasida avvalo erishilgan yutuq va tajribalarning natijalarini tahlil qilib, bolaning ijobiy tomonlarini ko'rsatib, keyin asta-sekinlik bilan ularning xulq-atvoridagi salbiy holatlarni bartaraf etishga, tevarak-atrofga qiziqishlarini oshirib borishga astoydil harakat qilish lozimligini uqtirish kerak. Ota-onalarni maktabgacha ta'limga jalb etish maqsadida turli xil to'garaklar, tadbirlar, davra suhbatlari, savol-javob kechalari, guruhiy va umumiy ota-onalar yig'ilishlari, ochiq eshiklar kunini tashkil etish diqqatga sazovor holatlardir. "Bolani qanday sevish kerak?", "Bola hayotida kitob", "Bugun biz nima bilan shug'ullandik", "Ota-onalar burchagi", "Maslahat va tavsiyalar", "Ko'chma papkalar va boshqalar". Bundan tashqari ruhshunoslar tomonidan tashkil etilgan testlarga murojaat etish ham foydadan holi emas. Masalan, "Biz qanday ota-onamiz?" (Test) "Farzandimizning nihoyatda qiziquvchanligi" (Test).

Maktabga borish bola hayotidagi jiddiy o'zgarishlar davri hisoblanadi. Mazkur davr bilan bolaning rivojlanishida yangi bosqich boshlanadi. Bolaning oldingilardan farq qiladigan faoliyat shakllarini o'rganishiga to'g'ri keladi. Kattalar va tengdoshlar bilan munosabatlarning boshqa uslubini o'rnatish, fiziologik jihatdan o'zgarishi ham talab etiladi. Xo'sh, maktabgacha ta'lim yoshidagi bolaning tayyorgarligi qanday bo'lishi kerak degan muhim savol yuzaga keladi. Bolalarni maktabga muvoffaqiyatli o'qishi uchun ularni fanlar bo'yicha mazmunli tayyorgarligi muhim emas. Chunki uni haddan ziyod yuklatish o'qishga bo'lgan xohishni susayishiga olib keladi. Asosiysi, uni psixologik jihatdan maktabga tayyorgarligi, bilishga qiziqishi, o'zini nazorat qila olish malakalarini, kommunikativ va ijodiy qobiliyatlarini, nutqini, xotirasini, diqqatini, tafakkurini rivojlanishining ma'lum darajasini shakllantirish lozimdir. Ko'rib turibmizki, bolalarni maktabga tayyorlash katta yoki tayyorlov guruhlarida emas, balki uning maktabgacha ta'lim muassasasiga kelgan kunidanoq boshlanishi lozim. Agar aniqroq aytadigan bo'lsak, uni oldinroq ham boshlash lozim. Chunki bolaning diqqati, qiziquvchan va ba'zi bir topshiriqlarni mustaqil qilishi qiyin bo'lganidek, uni qisqa muddat ichida birgalikda qandaydir vazifalarni yechishga, kelishishga o'rgatish ham mushkul bir vazifadir.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash joizki, bolani maktab ta'limiga tayyorlashda MTT, maktab, mahalla, oila hamkorligi to'g'ri yo'lga qo'yilsa, ta'lim tarbiya sifati va

samaradorligiga erishish va oldimizga qoʻygan maqsadni amalga oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. “Bolangiz maktabga tayyormi?” Oʻz. Res. Xalq taʼlimi vazirligi Respublika taʼlim markazi, Maʼrifat-Madadkor nashriyoti.

2. MTTda qisqa muddatli guruhlar faoliyatini tashkil etishda tarbiyachilarni tayyorlash boʻyicha trening moduli. T.: 2017-y.

3. <https://new.tdpu.uz/article/21133>